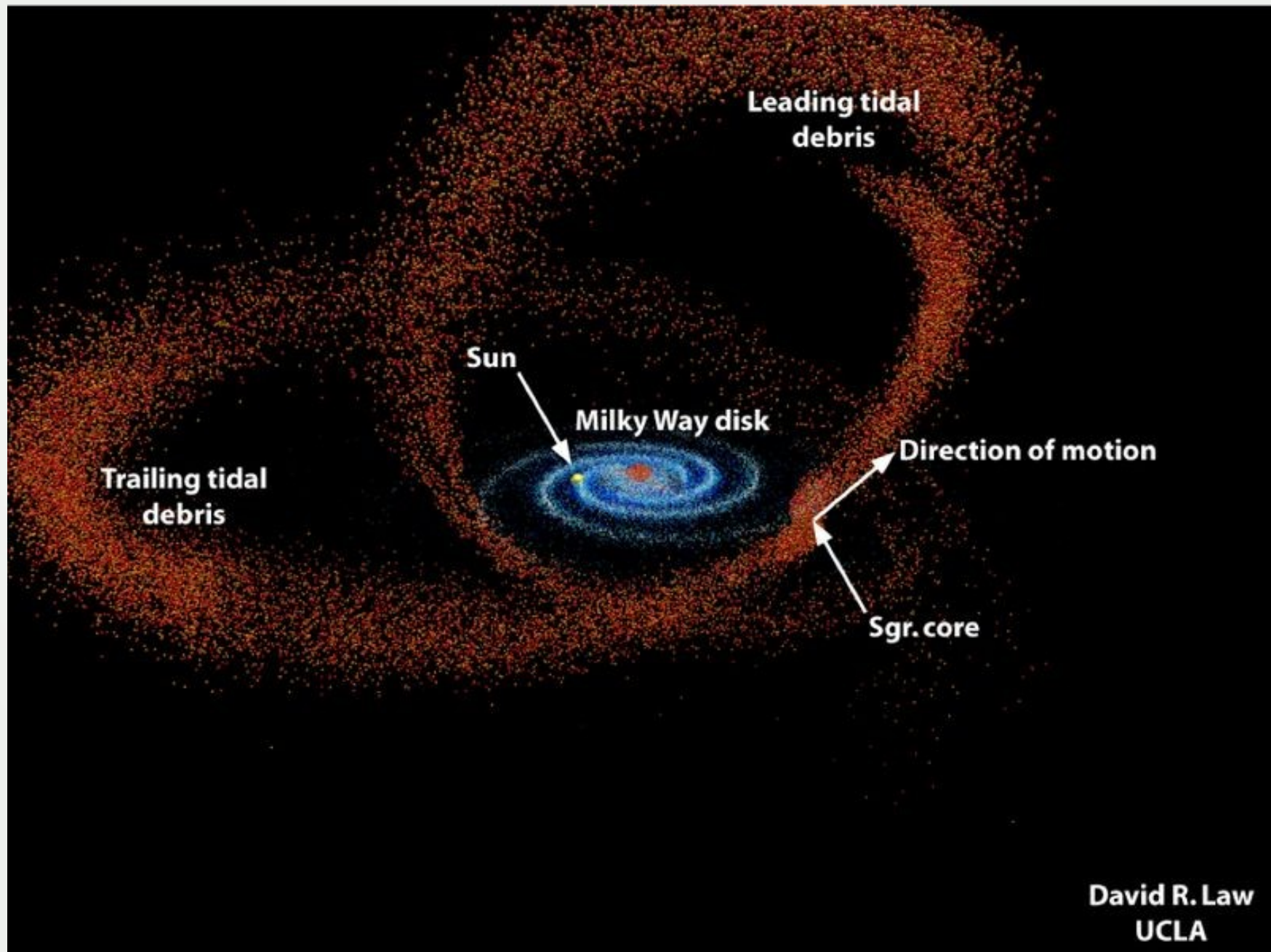

Razvoj naše Galaksije

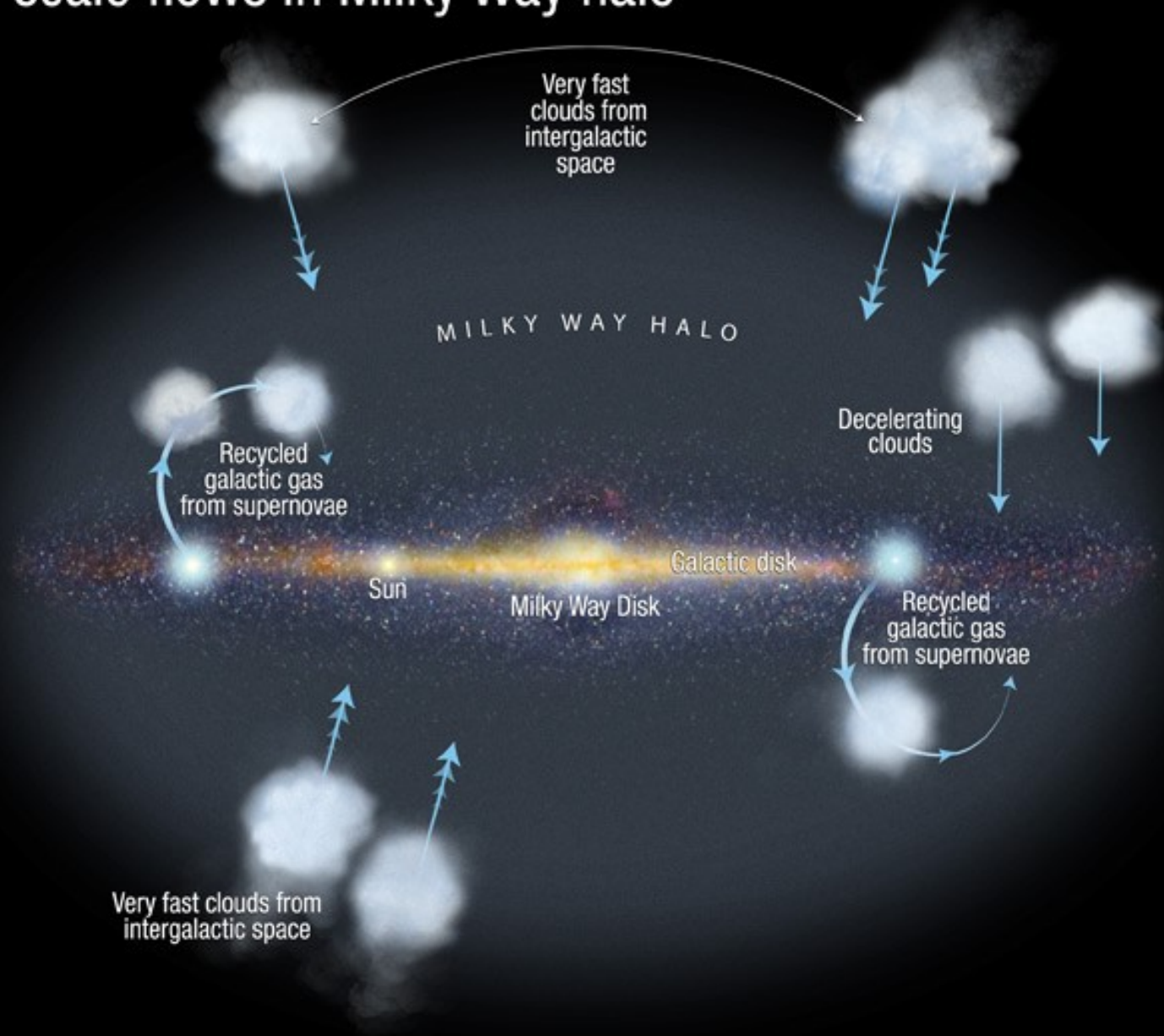
Razvoj naše Galaksije

- kako se je Galaksija spreminjala v času?
- Galaktična arheologija
- teoretični modeli:
  - model kozmične predelave (*cosmic recycling*)
  - modeli nastanka galaksij
  - modeli nastanka struktur v zgodnjem vesolju

Razvoj medzvezdne snovi

Large-scale flows in Milky Way halo

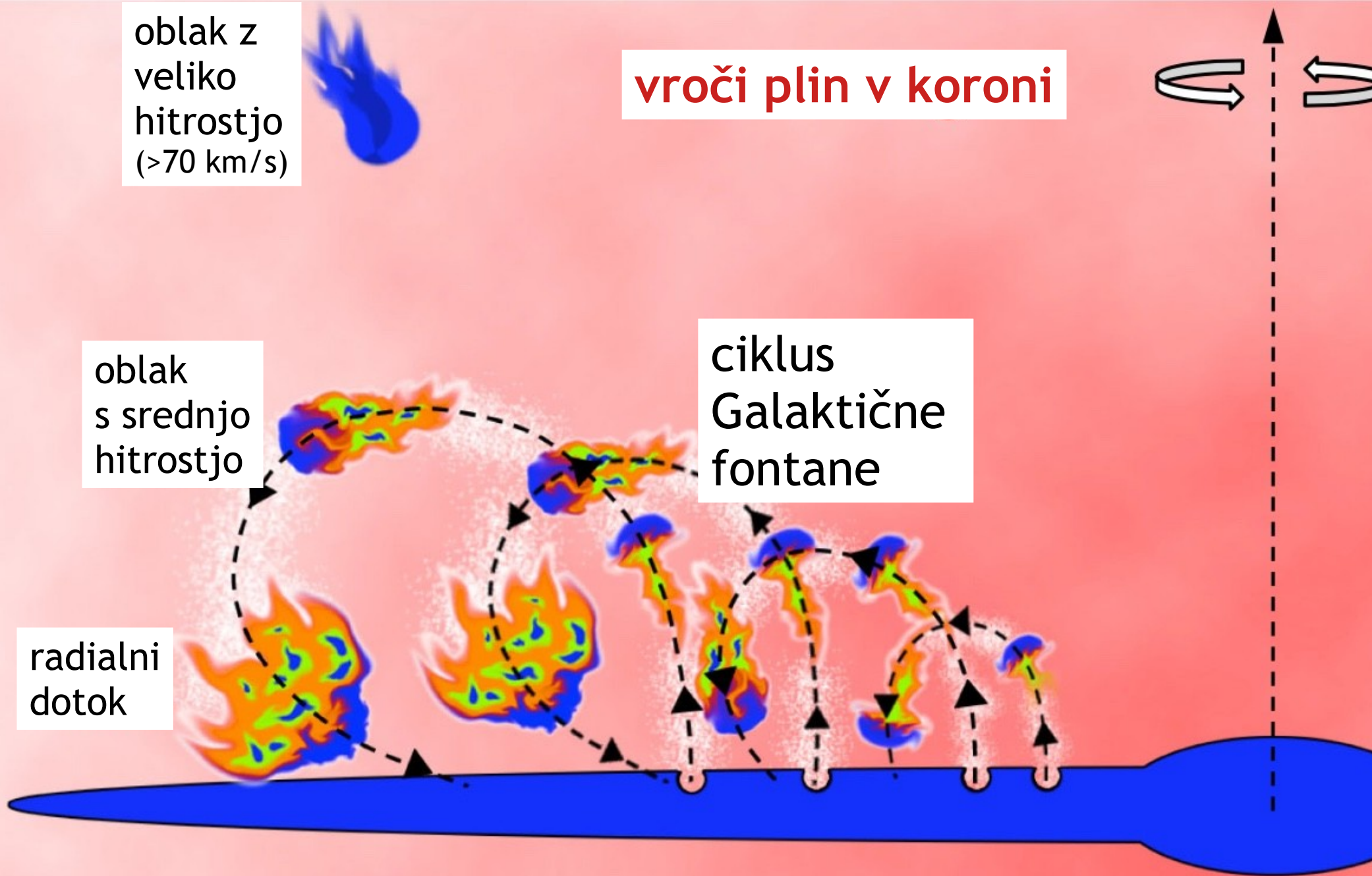
oblak z
veliko
hitrostjo
(>70 km/s)

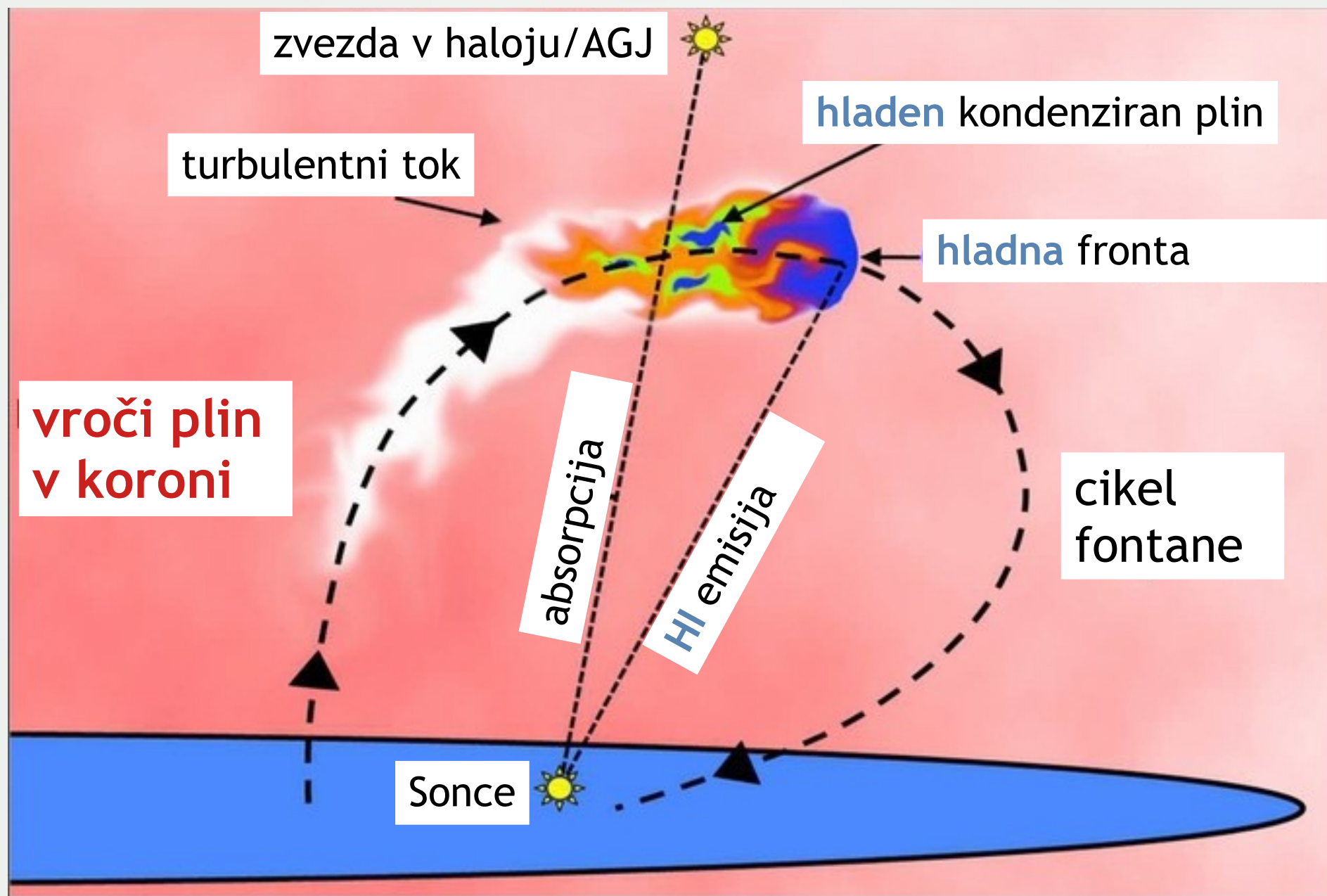
vroči plin v koroni

oblak
s srednjo
hitrostjo

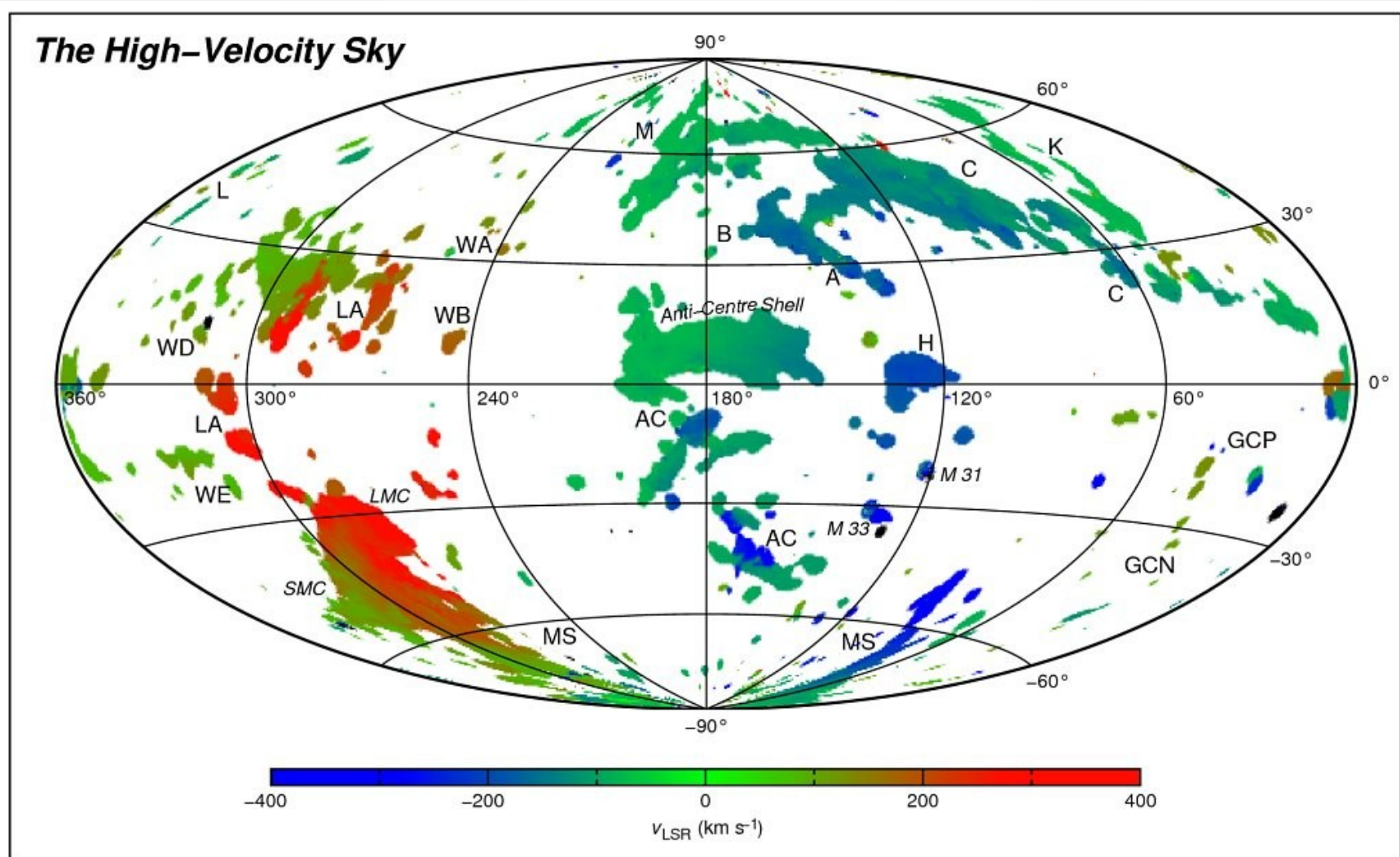
ciklus
Galaktične
fontane

radialni
dotok

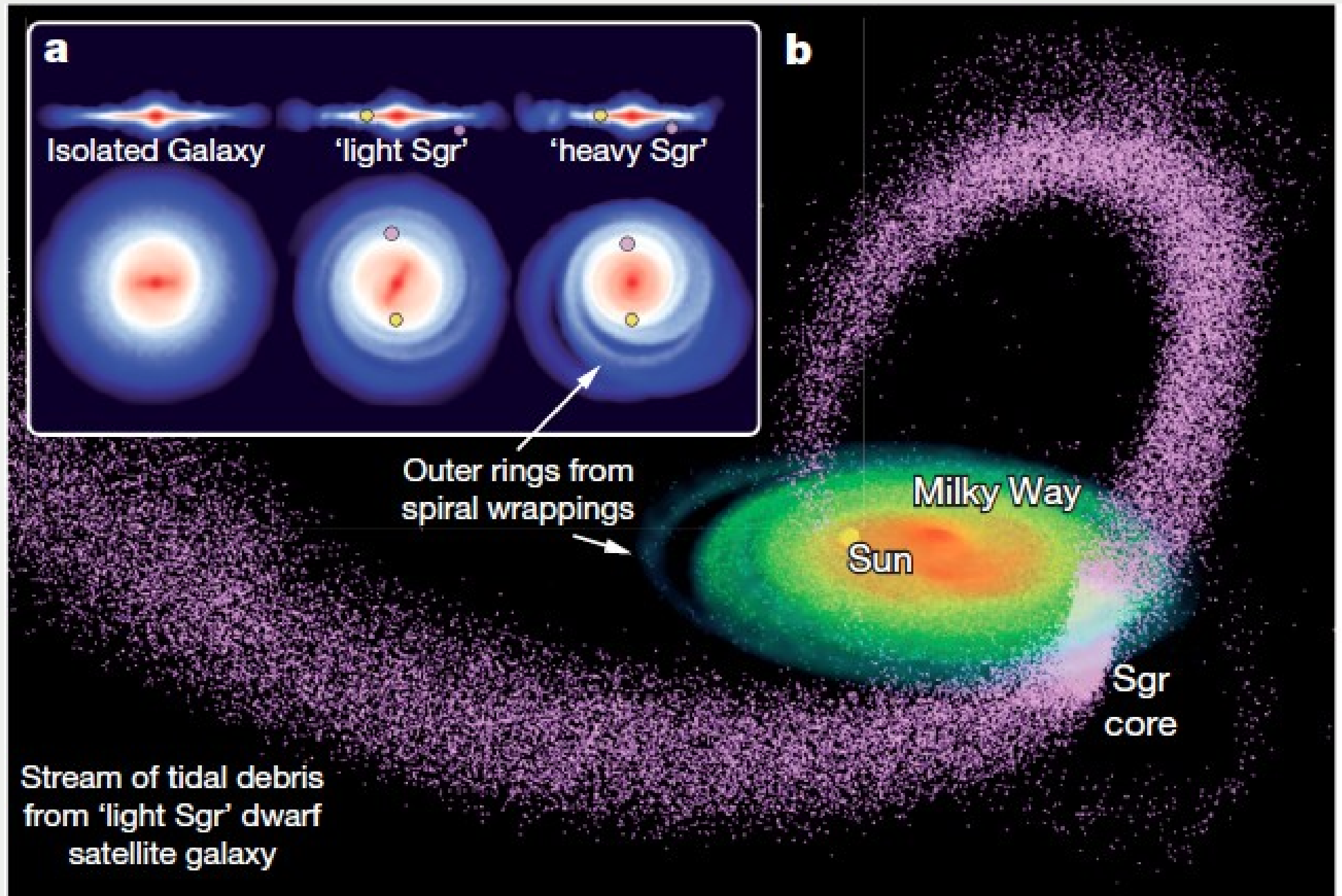

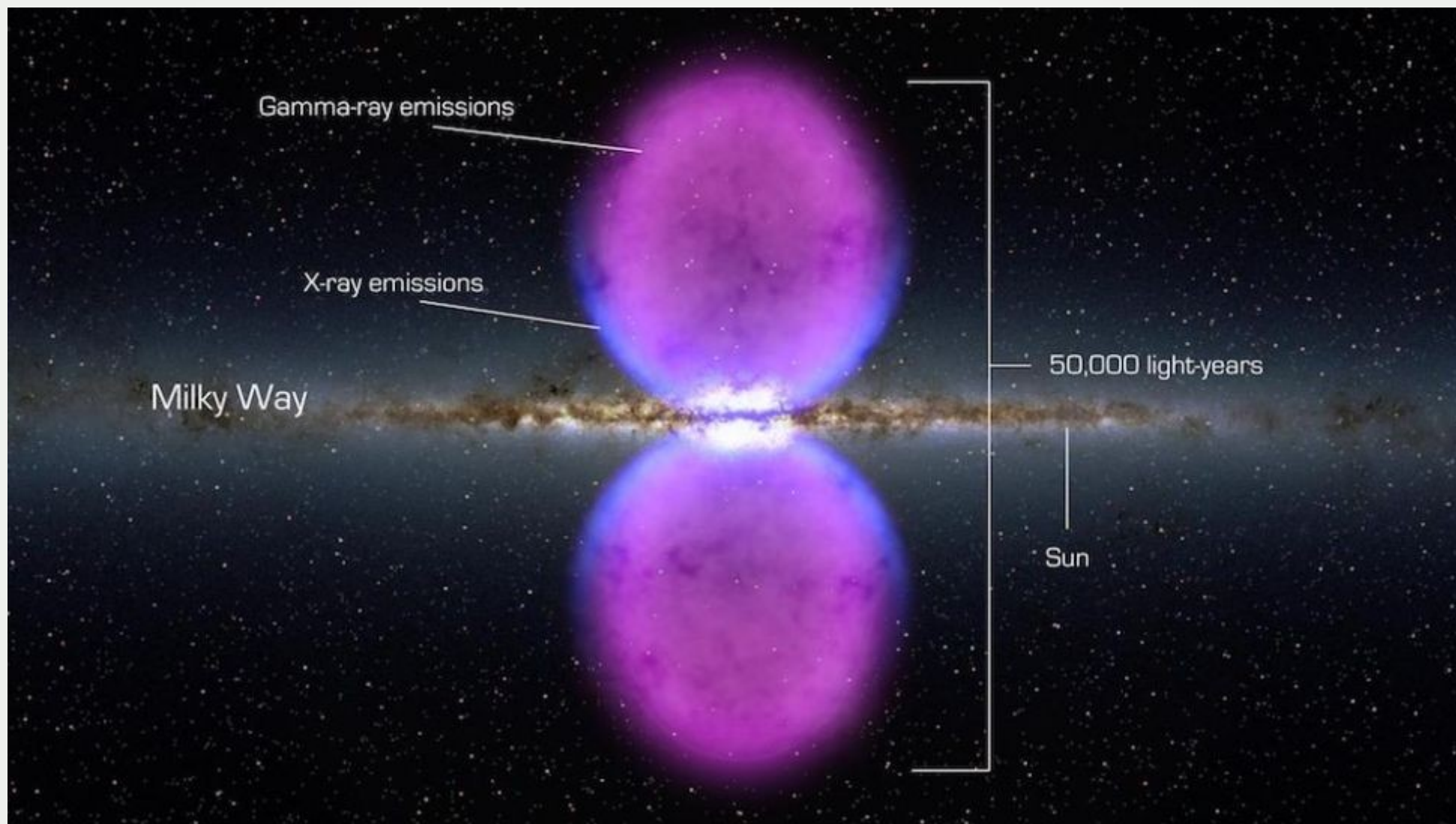
Oblaki visokih hitrosti

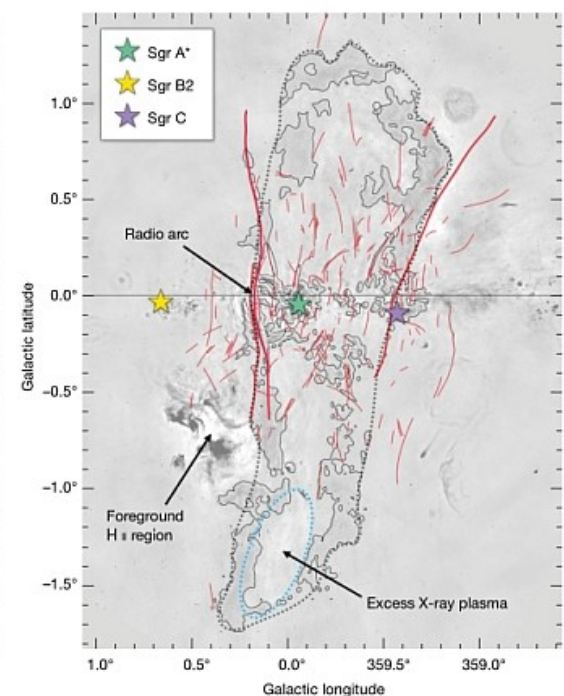
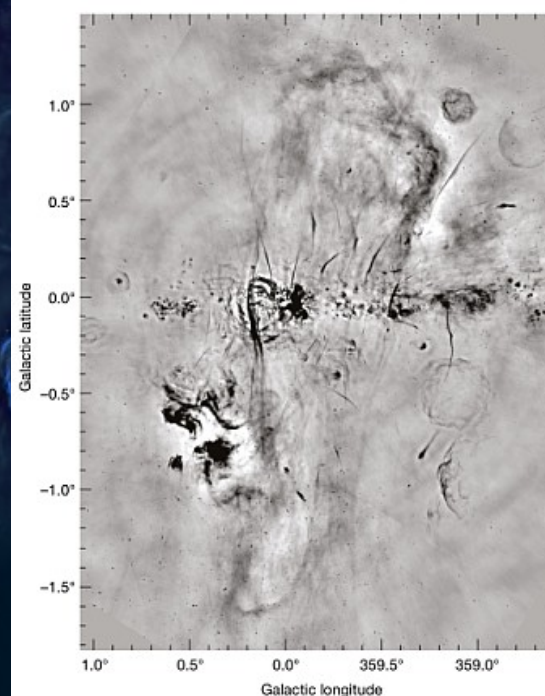
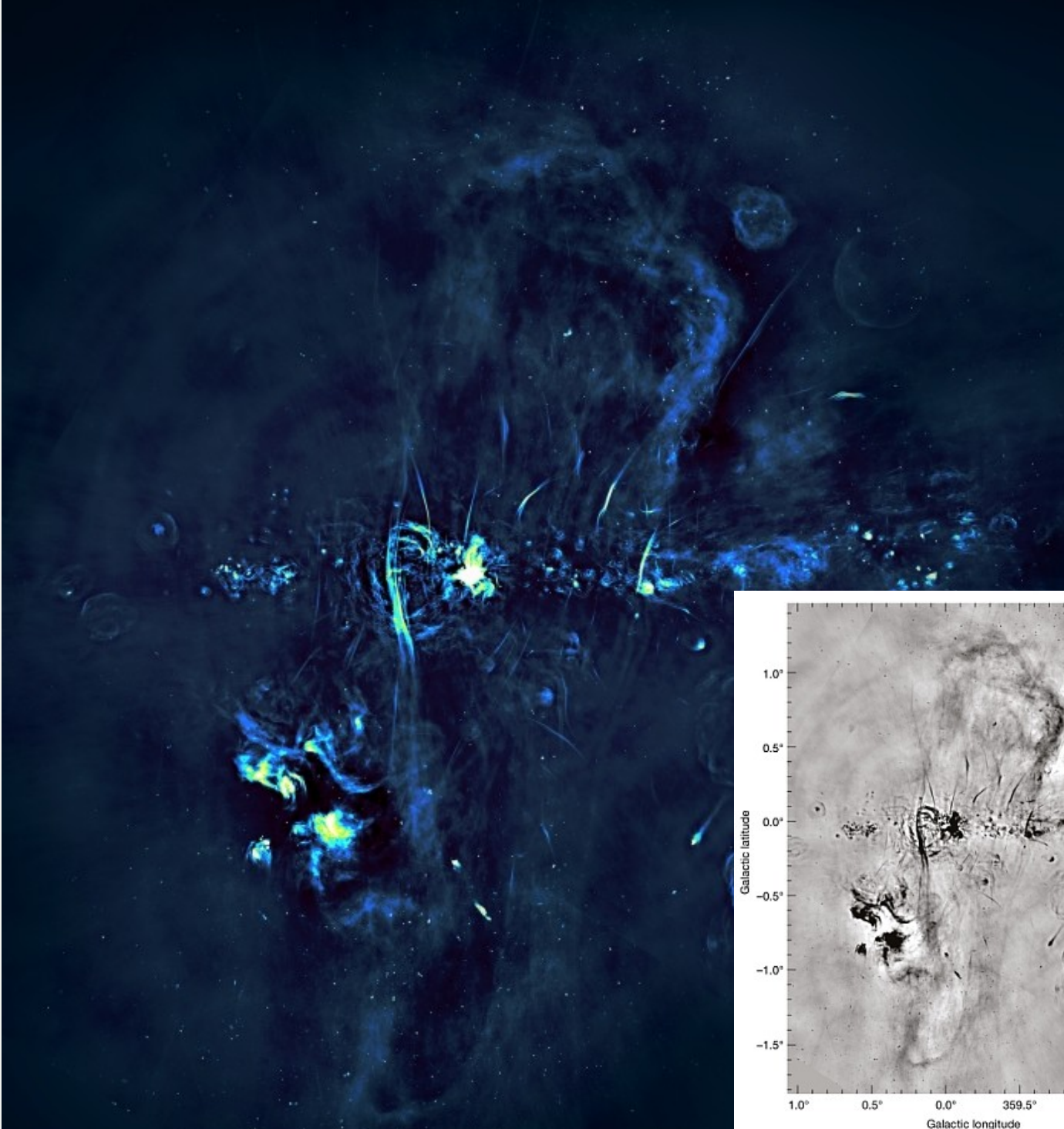
Gravitacijski učinek na pritlikave galaksije

Fermijeva mehurčka

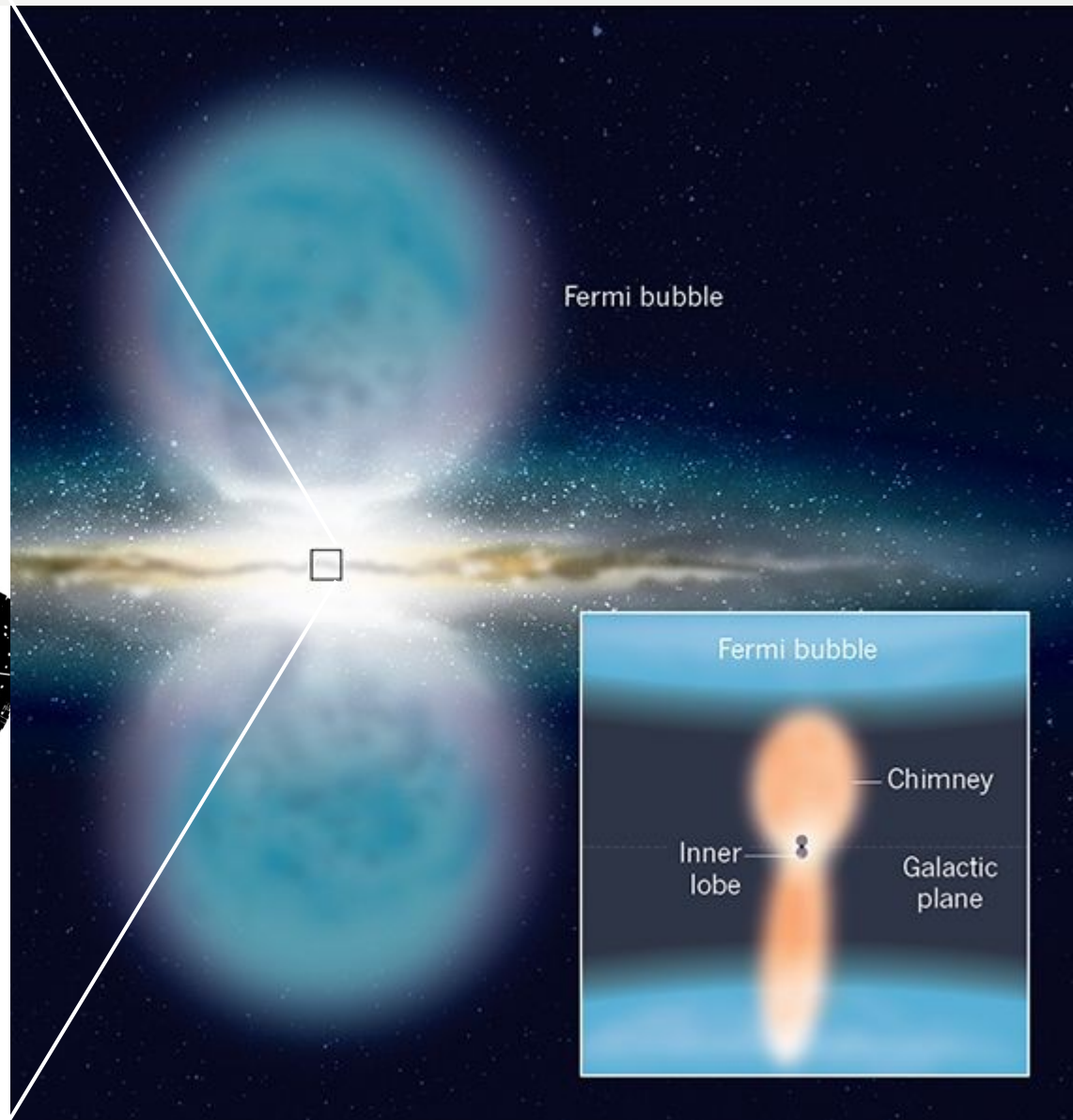
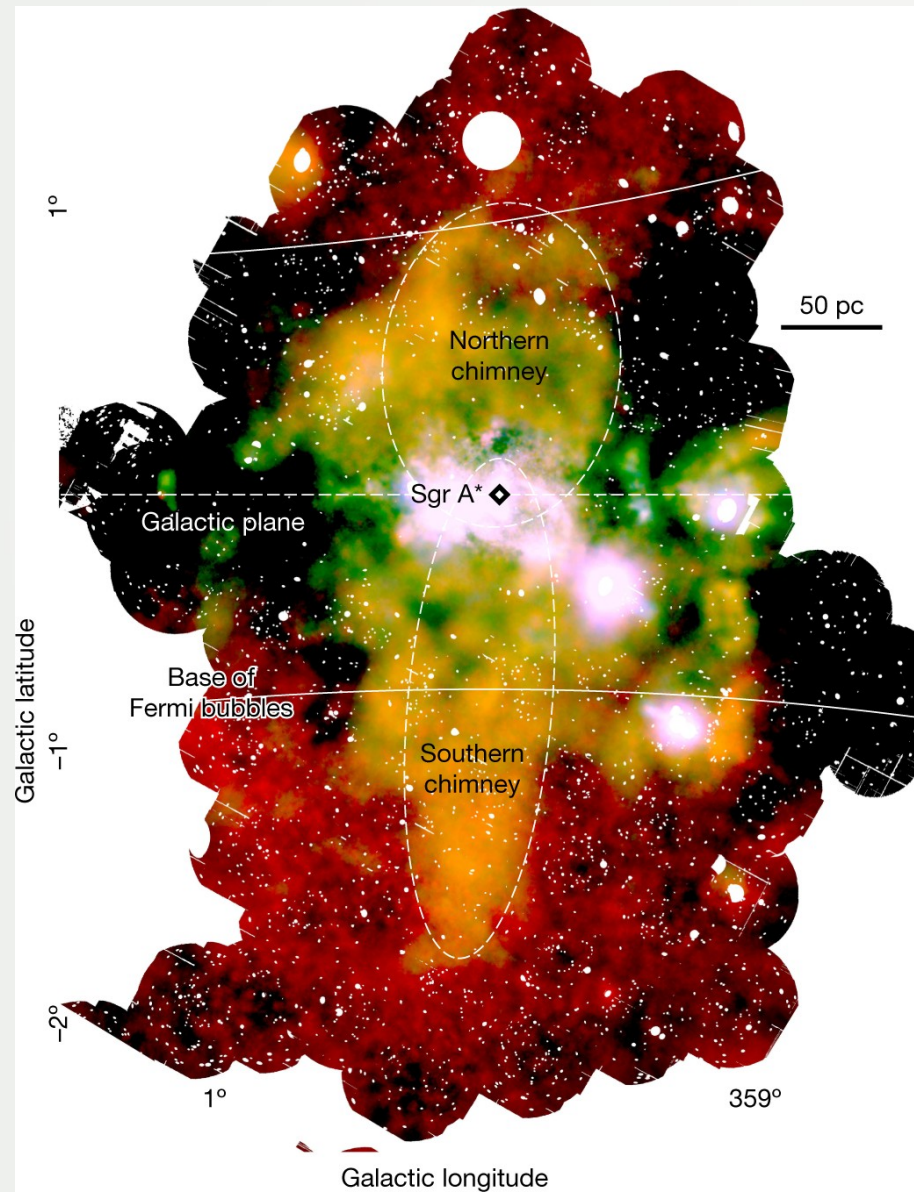

Veliki radijski mehurčki

<https://www.sciencealert.com/astronomers-have-found-giant-radio-bubbles-expanding-from-the-milky-way-s-core>

“Dimniki” v rentgenskem spektru

komponenta	oblika	dimenzija	barionska snov		masa [M_{sun}]	gibanje
			zvezdna	plinasta		
halo temne snovi	sploščeni sferoid?	>50 kpc ?	?	?	$\sim 10^{12}$	?
disk	sploščeni disk	(radij) ~ 15 kpc				
tanki disk	spiralni rokavi	(debelina) ~ 1 kpc	pop I $Z \sim 0,005-0,04$ O, B zvezde v spiralnih rokavih	gosti in razpršeni oblaki; snov med oblaki; območja HII	zvezde $\sim 10^{11}$ plin $\sim 10^{10}$ prah $\sim 10^8$	krožna diferencialna rotacija; karakteristična višina < 300 pc
debeli disk		(debelina) ~ 2 kpc	pop I (stare zvezde)	skoraj nič plina	zvezde $\sim 10^{10}$	skoraj krožna; karakteristična višina ~ 1 kpc
sferoid						
zvezdni halo		radij > 20 kpc	pop II ($Z < 0,002$)	zelo malo plina; oblaki z zelo visokimi hitrostmi	zvezde $\sim 10^9$ skoraj ni plina	eliptične orbite, nagnjene glede na galaktično ravnino
središčna odebelitev	triakslalni elipsoid (prečka)	radij 3 kpc	$Z < 0,02$		zvezde in plin $\sim 10^{10}$ masivna črna luknja $4 \cdot 10^6$	
vroča korona				redko vroč plin		